

Slikovnica "Putovanje malog češljugara"

Jezl, Patricija

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:715346>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-09**



Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)





Sveučilište Sjever

Završni rad br. 173/MED/2022

Slikovnica Putovanje malog češljugara

Patricija Jezl, 3397/336



Sveučilište Sjever

Odjel za medijski dizajn

Završni rad br. 173/MED/2022

Slikovnica Putovanje mladog češljugara

Student

Patricija Jezl, 3397/336

Mentor

Antun Franović, doc. art

Koprivnica, rujan 2022. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za medijski dizajn

KRISTUPNIK Patricija Jezl MATIČNI BROJ 3397/336

DATUM 03.06.2022. KOLEGIJ Ilustracija

NASLOV RADA Slikovnica "Putovanje malog češljugara"

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Picture book "The journey of the little goldfinch"

MENTOR Antun Franović ZVANJE doc. art

- ČLANOVI POVJERENSTVA
1. izv.prof. Iva Matija Bitanga, predsjednik povjerenstva
 2. izv.prof. Simon Bogojević Narath, član povjerenstva
 3. doc. art. Antun Franović, mentor
 4. dr.sc.doc.art. Mario Periša, zamjenski član povjerenstva
 - 5.

Zadatak završnog rada

BRJ 173/MED/2022

OPIS

Cilj ovog završnog rada je kroz teoretski dio prikazati informacije o slikovnicama kao mediju, povijesti slikovnice i razvoju slikovnice u Hrvatskoj i svijetu, te osnovne informacije o dječjim slikovnicama. Kroz praktični dio će se prikazati proces osmišljanja i realizacije slikovnice pod nazivom "Putovanje malog češljugara".

U radu je potrebno:

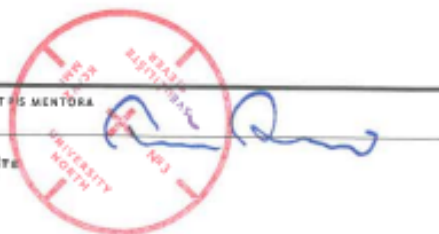
- istražiti edukativni učinak slikovnica u razvoju djece
- proučiti povijest slikovnica u Hrvatskoj
- osmišljati tekst slikovnice
- osmišljati storyboard
- osmišljati izgled likova
- odabrati način izrade slikovnice
- odabrati tehniku izrade
- otišati slikovnicu

ZADATAK URUČEN

5.9.2022.

POTPIŠ MENTORA

SVEUČILIŠTE
SJEVER



Predgovor

Od malena se moj život vrti oko crtanja i slikanja, a to je učinilo prevagu i kod odabira srednjoškolskog obrazovanja, a kasnije i studija. Sukladno tome, tema završnog rada morala je uključivati mogućnost izražavanja uz pomoć crtanja i slikanja pa je izrada slikovnice nekako logičan izbor.

Ovim se putem zahvaljujem mentoru na pomoći oko planiranja i izrade rada te na svom iskustvu i znanju koje je podijelio sa mnom. Također zahvaljujem svim profesorima koji su mi tijekom školovanja ukazali na moje talente i poticali na razvijanje novih.

Hvala mojim roditeljima koji su mi omogućili divno djetinjstvo i bili moj uzor. Hvala sestrama koje su mi uvijek bile potpora i putokaz kada je to najviše trebalo. Hvala Dominiku koji je uvijek imao strpljenja i vremena za razgovor. Hvala desetogodišnjoj Lari što je sudjelovala u bojanju slikovnice.

I naposljetku, hvala Goranu koji mi je pružao bezuvjetnu potporu i ljubav za vrijeme školovanja.

Sažetak

Slikovnica je prva knjiga u životu djeteta koja je ujedno i sinonim djetinjstva. Namijenjene su najmlađim generacijama pa se vrlo često nalaze na marginama kritičara, iako imaju mnogo toga za ponuditi.

U prvom se dijelu rada nastoje sažeto prikazati najvažnije definicije slikovnica, ukratko približiti povijest svjetske i hrvatske ilustracije, naglasiti funkcionalna važnost slikovnica te vrste slikovnica.

Drugi dio rada odnosi se na tehničke karakteristike slikovnica te elemente dizajna koji se koriste u izradi slikovnica. Kod odabira formata, pisma, boje i oblika; nastoji se skrenuti pažnja na primjerenost dobi i razvojnom stupnju djeteta.

Treći dio rada prikazuje proces izrade slikovnice *Putovanje malog češljugara*, od rađanja ideje, preko njene razrade pa sve do konačnog proizvoda.

Ključne riječi: slikovnica, ilustracija, grafičko oblikovanje, dizajn karaktera

Summary

A picture book is a child's first book, and it is also closely linked with childhood. Because they are aimed at the younger generations, they are frequently overlooked by critics, despite the fact that they have a lot to offer.

In the first section of the paper, they attempt to present the most important definitions of picture books, briefly describe the history of world and Croatian illustration, and emphasize the functional importance of picture books and this type of picture book.

The second section of the paper discusses the technical aspects of picture books as well as the design elements used in the creation of picture books. When selecting the format, font, line, and color, the child's age and developmental level are considered.

The third section of the work depicts the creation of the picture book *The Little Goldfinch's Journey*, from conception to completion.

Key words: picture book, illustration, graphic design, character design

Sadržaj

| | | |
|--------|--|----|
| 1. | Uvod..... | 1 |
| 2. | Slikovnica | 2 |
| 2.1. | Povijesni aspekt..... | 2 |
| 2.2. | Ilustracija u slikovnicama..... | 5 |
| 2.2.1. | <i>Stilovi ilustracija u slikovnicama</i> | 5 |
| 2.3. | Funkcionalna svrha slikovnica | 6 |
| 2.3.1. | <i>Informacijsko-odgojna funkcija</i> | 6 |
| 2.3.2. | <i>Spoznajna funkcija</i> | 6 |
| 2.3.3. | <i>Iskustvena funkcija</i> | 7 |
| 2.3.4. | <i>Estetska funkcija</i> | 7 |
| 2.3.5. | <i>Zabavna funkcija</i> | 7 |
| 2.3.6. | <i>Govorno-jezična funkcija</i> | 7 |
| 2.4. | Vrste slikovnica..... | 8 |
| 2.4.1. | <i>Slikovnice po obliku</i> | 8 |
| 2.4.2. | <i>Slikovnice prema strukturi izlaganja</i> | 9 |
| 2.4.3. | <i>Slikovnice prema sadržaju</i> | 9 |
| 2.4.4. | <i>Slikovnice s obzirom na likovnu tehniku koja se koristi</i> | 10 |
| 2.4.5. | <i>Slikovnice prema sudjelovanju recipijenta</i> | 11 |
| 2.5. | Fizičke karakteristike slikovnica i elementi dizajna..... | 11 |
| 2.5.1. | <i>Veličina i format slikovnice</i> | 11 |
| 2.5.2. | <i>Korice</i> | 12 |
| 2.5.3. | <i>Papir</i> | 12 |
| 2.5.4. | <i>Boja</i> | 12 |
| 2.5.5. | <i>Linija</i> | 13 |
| 2.5.6. | <i>Oblik</i> | 13 |
| 2.5.7. | <i>Tipografija</i> | 14 |
| 3. | Praktični dio | 15 |
| 3.1. | Oblikovanje priče/teksta..... | 15 |
| 3.2. | Cilj..... | 15 |
| 3.3. | Sinopsis | 16 |
| 3.4. | Scenarij..... | 16 |
| 3.5. | Metodologija istraživanja | 17 |
| 3.6. | Izrada storyboarda | 18 |
| 3.7. | Dizajn likova | 20 |
| 3.8. | Proces izrade | 23 |
| 3.9. | Grafičko oblikovanje..... | 25 |
| 4. | Prikaz slikovnice | 28 |
| 5. | Zaključak..... | 31 |
| 6. | Izjava o autorstvu | 32 |
| 7. | Literatura..... | 33 |
| 8. | Popis slika | 34 |

1. Uvod

Jedno od osnovnih obilježja čovjeka, po kojem se razlikuje od drugih bića, jest sposobnost govorenja i komunikacije putem jezika. Čovjek je društveno biće, a interakcija s drugima neophodna je za njegov rast i razvoj. Već od najranije dobi djeca plačem, mimikom i pokretima, ostvaruju interakciju s okolinom; a daljnjim rastom savladavaju govor. Razvoj govora je složen proces koji se odvija kroz određene faze, a kao važan dio tog procesa nameću se slušanje i čitanje u ranoj fazi razvoja. Nakon što dijete izgovori prvu riječ, jezični se razvoj djeteta počinje ubrzavati i to posebice u bogaćenju rječnika; odnosno jednom kad usvoji strategiju usvajanja riječi dijete može lakše i brže usvajati nove riječi, ali uz uvjet primanja redovitih jezičnih poticaja iz okoline [1]. Jedan od oblika jezičnih poticaja koji se koristi u praksi jesu i slikovnice.

Slikovnica je prvo likovno-literarno djelo koje dijete susreće i doživljava svim osjetilima [2]. Iako ono ne razumije tekst te ne zna čitati, dijete se fokusira na ilustracije i intonaciju, a oni utječu na njegovu percepciju, stimuliraju njegovu maštu, poboljšavaju njegov osjećaj za okolinu, upoznaju ga s materinjim jezikom, dikcijom i riječima.

Iako su slikovnice prvenstveno dio igre i zabave, one imaju važnu odgojno-obrazovnu funkciju. Kako bi se ona u potpunosti iskoristila, prilikom odabira slikovnice treba pripaziti na dob, sposobnosti i potrebe djeteta. Slikovnicom se potiče istovremeno društveni, emocionalni i literarni razvoj djeteta zbog čega im je nužno pružiti kvalitetne slikovnice prilagođene dobi.

Kod izrade slikovnice valja imati na umu kako u različitoj dobi djecu privlače različite boje, linije, oblici, ali i različite teme stoga bogatstvo slikovnice ovisi o dizajnu korica, oblikovanju teksta, korištenim bojama i likovnim tehnikama.

2. Slikovnica

Jedinstvena definicija slikovnice ne postoji, no osim kao prva knjiga s kojom se dijete susreće, definira se i kao jedinstveno umjetničko djelo koje priča priču putem riječi i slika te se prožimanjem teksta i ilustracija stvara bogat osjetilni sustav koji dijete može ispuniti značenjima, a slikovnica nam još omogućava da čujemo priču uz to da je istovremeno iskusimo i budemo svjedoci radnje [3].

Zanimljiva je definicija Crnković i Težak prema kojoj slikovnica nije čista književna vrsta, nego kombinacija likovnog i književnog izraza. Nije lako odgovoriti što je u slikovnici važnije, likovno ili književno, no ne treba smetnuti s uma činjenicu da postoje slikovnice bez riječi ili s vrlo malo riječi, ali nema slikovnica bez slika. Slikovnica je u načelu kratka, tematski može biti vrlo raznolika, a po doživljaju i namjeni je umjetnička ili poučna. Umjetnička slikovnica teži doživljaju svijeta, uspostavljanju unutarnjega odnosa između čitatelja/gledatelja i svijeta, baš kao priča, pjesma ili koje drugo književno djelo [4].

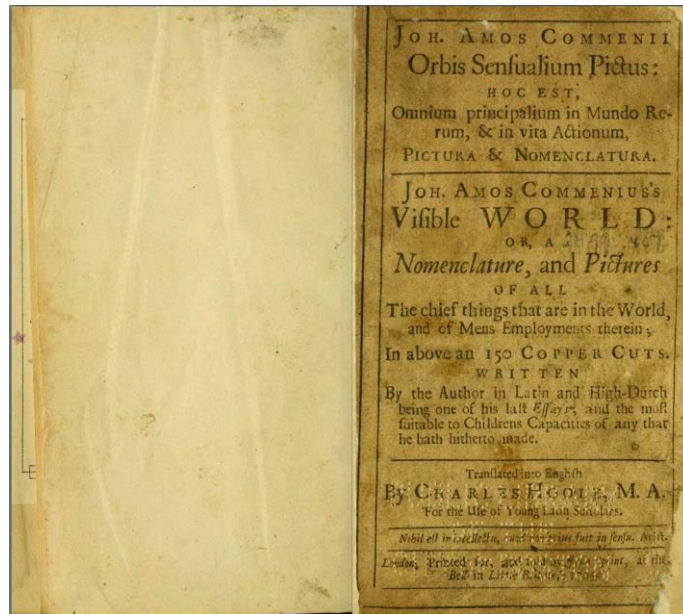
Ono što je zajedničko svim definicijama slikovnice, jesu djeca, odnosno slikovnice su pisane za djecu, likovi su djeca ili njima bliska bića te ih nakladnici i knjižničari svrstavaju u dječju literaturu [4].

Kod definiranja pojma slikovnice, važno je razlikovati pojmove ilustrirana knjiga i slikovnica. Naime prema autorima Batinić i Majhut ilustrirana knjiga je knjižni predmet kod kojeg se uz tekst nalaze ilustracije koje naglašavaju i predstavljaju napisano, a ključnu razliku čini veća količina teksta koja je odvojiva od samih ilustracija. Za razliku od toga, slikovnica je dvodimenzionalna književna vrsta u kojoj postoji paralelnost između teksta i slike koji su dva odvojena elementa, ali istovremeno i dva usko povezana elementa koji imaju podjednaku važnost u shvaćanju biti slikovnice [5].

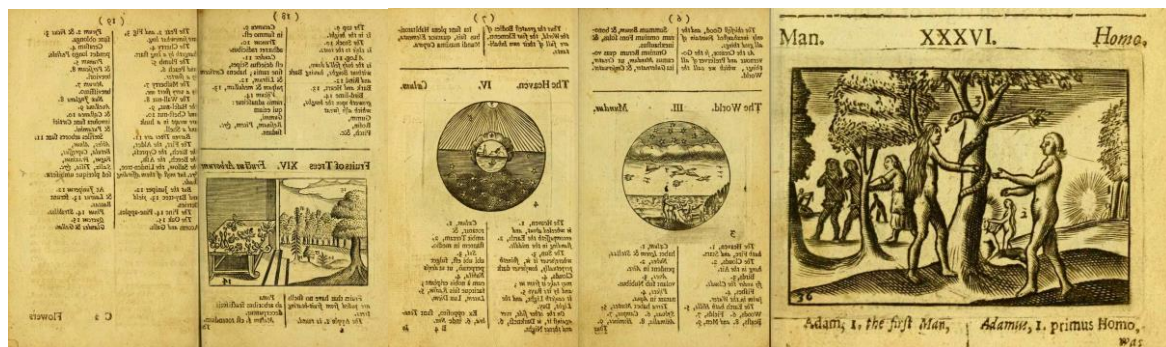
2.1. Povijesni aspekt

Sve do relativno nedavno, postojalo je vrlo malo knjiga prvenstveno namijenjeno djeci za čitanje pa su se djeca morala zadovoljiti literaturom koja im nije bila prilagođena ni temom, ni jezikom, a ni njihovoj razini razumijevanja. To se promijenilo krajem 19. stoljeća zahvaljujući novim dostignućima u tiskanoj tehnologiji koja je masovnu proizvodnju ilustriranih knjiga učinila mogućom i ekonomski isplativijom pa tako i dostupnijom široj masi.

Ipak prvom se slikovnicom smatra *Osjetilni svijet u slikama* (lat. *Orbis sensualium pictus*) čiji je autor Jan Amos Komenski iz 1658. godine, a koja predstavlja prekretnicu vala bogato ilustriranih knjiga o prirodi i umjetnosti u cilju odgoja i obrazovanja djece [5].



Slika 1. Naslovna stranica slikovnice *Osjetilni svijet u slikama*



Slika 2. Isječci iz slikovnice *Osjetilni svijet u slikama*

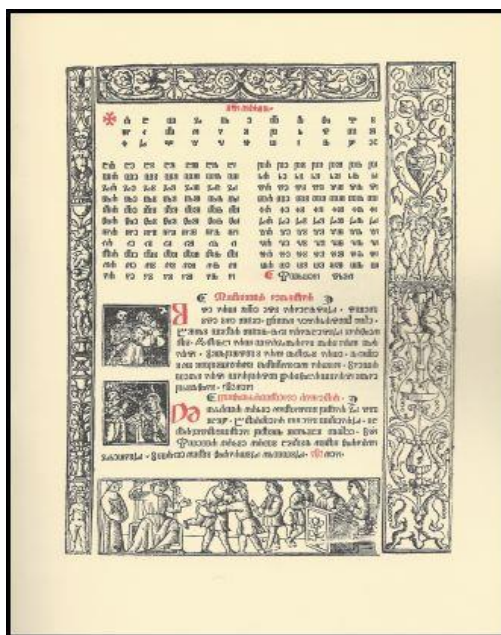
Prema nekim autorima pravi je začetnik slikovnica Justin Bertuch i njegova *Slikovnice za djecu* (njem. *Bilderbuch für Kinder*) u 12 tonova objavljene 1792. godine. Slikovnicu je prodavao u dvije verzije, kao skup slikovnica, ali i svaku pojedinačno kako bi bile što dostupnije narodu. Bertuch je zagovarao da slikovnica bude obavezan dio inventara dječje sobe te da slikovnice imaju točno nacrtane bakroreze kako bi se djeca od najranije dobi učila na stvarne prikaze stvari koje ih okružuju. Također je smatrao kako tekst ne smije biti ni predug ni prezahtjevan, pa samim time daje prednost ilustracijama i slikama.

U povijesnom razvoju slikovnica ne smije se zaboraviti na slikovnice Johna Harrisa pod nazivom *Majka Hubbard* (eng. *Old mother Hubbard*) i *Bal leptira* (eng. *The butterfly's Ball*) čije bakroreze su djeca bojala za djecu.

Kao što je već ranije rečeno, u 19. stoljeću tehnološka dostignuća u vidu pojave plošnog tiska – litografije, omogućila su masovno tiskanje slikovnica i te su prve slikovnice uglavnom prikazivale biblijske motive s ciljem upoznavanja djece s religijom, ali i slikovnice s temom abecede i temama iz dječjeg svijeta.

Pravi procvat slikovnice doživljavaju u 20. stoljeću kada se počinje shvaćati i naglašavati njihova odgojno-obrazovna uloga, a teme se okreću prema realnom životu djece, dječjim strahovima, raspoloženjima te kulturalnoj i klasnoj raznolikosti.

Što se tiče Hrvatske, prvom ilustriranom knjigom smatra se *Hrvatska glagoljska početnica* iz 1527. godine koja je bila raskošno ilustrirana i služila je kod učenja pisma i čitanja te za učenje molitva i drugih kršćanskih sadržaja [6].



Slika 3. Hrvatska glagoljska početnica iz 1527. godine

Prva slikovnica tiskana na hrvatskom jeziku je *Mala obrazna Biblia* iz 1854. godine, dok se prvom slikovnicom koja je tiskana na hrvatskom jeziku, a autor i izdavač su također hrvatski, smatra *Mladost Petrice Kerempuha* iz 1921. godine čiji je autor Dragutin Domjanić [6].

Zanimljivo je da u hrvatskom jeziku nije postojao termin za slikovnicu, već se koristio naziv *slikovnjak* koji se pojavljuje u *Hrvatsko – njemačkom rječniku* iz 1869. godine.

Verdonik smatra kako su autorski koncept slikovnice i pojam autorstva dječje knjige u Hrvatskoj dobili pravo značenje tek 60-ih godina 20. stoljeća [2]. Tih je godina utemeljena i

nagrada za tekst i ilustraciju dječje knjige Grigor Vitez te je napravljen i Katalog ilustratora na dječjem odjelu u Gradskoj knjižnici koji se redovno popunjava i danas.

2.2. Ilustracija u slikovnicama

Kao što je već rečeno, slikovnice su dvodimenzionalna književna vrsta koja se sastoji od teksta i slike, odnosno ilustracija koje su nezamjenjiv element u ovoj književnoj vrsti. Važnost ilustracije u slikovnici istaknuli su autori Crnković i Težak u citatu: „...postoje slikovnice bez riječi ili s vrlo malo riječi, ali nema slikovnica bez slika...“ [4].

Ilustracija može biti crtež, slika, fotografija, kombinacija navedenih medija ili drugi oblik vizualnog izražavanja kojim se nastoji pobuditi interes za pismeni dio u tiskanim medijima. Zbog oprečnih mišljenja oko važnosti ilustracija u slikovnici, Balić-Šimrak i Narančić Kovač smatraju kako se ilustracije u slikovnicama trebaju vrednovati kao sredstvo koje potiče i produbljuje dječji smisao za estetiku i pridonose razvoju dječjeg likovnog stvaralaštva [7], a kako bi to bilo moguće one moraju biti stilski pročišćene, sadržavati harmoniju i ritam boja te jedinstvenu kompoziciju koja će dijete voditi kroz radnju te mu omogućiti vizualno istraživanje detalja i skrivenih poruka [7]. Ilustracije u slikovnicama bi trebale biti jednostavne, nestereotipne, razumljive i prilagođene dobi djeteta. Kod mlađih naraštaja treba koristiti ilustracije s manje detalja, dok su za stariju primjerenije bogate i složenije slikovnice. Ilustracija i tekst slikovnice povezani su na tri načina, odnosno duhovno preko doživljaja i emocija, grafički preko veličine ilustracija i tipografije te tjelesno, odnosno slika mora pratiti tekst i nalazi se uz tekst [8].

2.2.1. Stilovi ilustracija u slikovnicama

Postoje različiti stilovi ilustracija slikovnica te je teško utvrditi koji je bolji ili primjereniji za koju dob djeteta. Autori Balić-Šimrak i Narančić Kovač stilove ilustracija u slikovnicama dijele na apstraktni, stripovski, ekspresionistički, impresionistički, folklorni, naivni, realistički, nadrealistički i romantičarski stil [7].

Apstraktni stil je vrlo jednostavan i sažet, ističu se elementi poput boje, forme i koncepta; za razliku od stripovskog koji je često zaigran i smiješan. Kod ekspresionističkog stila se naglašava emocija bojama i manirističkim potezima, dok se kod impresionističkog nastoji naglasiti pojedini trenutak korištenjem svjetlosnih efekata. Naivni stil izgleda dječje, dvodimenzionalan je i plošan,

dok su kod realističkog stila objekti i likovi vrlo precizno, uredno i realistički prikazani. Za razliku od toga, nadrealistički stil je pun iznenađenja i nestvarnih prikaza s maštovitim detaljima. Folklorni se stil tematski nadovezuje na tradiciju i koristi tradicionalne tehnike izrade, dok se romantičarskim stilom dodatno ukrašavaju elementi te se oponašaju stari majstori koji su uokvirivali prizor.

2.3. Funkcionalna svrha slikovnica

Slikovnice su multifunkcionalne, interdisciplinarne te dotiču svaki aspekt djeteta i njegovog rasta i razvoja. Prema Martinović i Stričević razlikuju se informacijsko-odgojna funkcija, spoznajna funkcija, iskustvena funkcija, estetska funkcija, zabavna funkcija te govorno-jezična funkcija.

2.3.1. Informacijsko-odgojna funkcija

Informacijsko-odgojna funkcija omogućava djeci da unutar slikovnice pronađu odgovore na pitanja i probleme s kojima se svakodnevno susreću, bolje razumiju svoje osjećaje i ponašanja te da nauče izraziti svoje, ali i prihvatiti tuđe mišljenje. Prema Čačko ovom funkcijom dijete se uči sposobnosti sinteze, analize, usporedbe i uopćivanja; odnosno uči se razumijevanju uzročno-posljedične veze između događaja i pojava, uči na koje načine može prikupiti informacije te se uči rješavanju problema [9].

2.3.2. Spoznajna funkcija

Spoznajnom funkcijom slikovnice dijete provjerava svoje znanje i stavove, saznaje jesu li oni adekvatni kako bi se moglo sa samopouzdanjem i sigurnošću zalagati za iste [9].

2.3.3. Iskustvena funkcija

Iskustvena funkcija odnosi se na to da se proširi opće znanje djece i da lakše razumiju sebe i svoj položaj u društvu, a što može pomoći u socijalizaciji, njegovom oblikovanju u društveno biće te u modeliranju ravnopravnog i kompetentnog člana zajednice [9].

2.3.4. Estetska funkcija

Djeca su vizualna bića i prije će odabrati slikovnicu koja im je estetski privlačna. U estetsku funkciju slikovnice ubraja se izgled korica, njene ilustracije te način na koji je napravljen spoj teksta i ilustracija. Djeci mlađe životne dobi više vole primarne i jake boje poput crvene, žute, zelene i plave, dok starija djeca preferiraju nježnije nijanse. Ova je funkcija slikovnice prvotno najvažnije jer se iz nje razvija interes djeteta za slikovnicom, ali i uči dijete estetici te ga se potiče na likovno stvaralaštvo.

2.3.5. Zabavna funkcija

Zabavna se funkcija slikovnice smatra preduvjetom za zadovoljavanje ostalih funkcija jer djetetu slikovnica najprije mora pružiti zabavu, a potom se ispunjavaju sve ostale funkcije. Djeca najlakše i najbrže uče kroz igru i zabavu, razvijaju svoju maštu, pogled na svijet te širi svoje vidike, upoznaju se s knjigom i njenom vrijednošću [9].

2.3.6. Govorno-jezična funkcija

Neizostavna je govorno-jezična funkcija slikovnica koja predstavlja djetetovu slušnu i oralnu manipulaciju glasovima te uspostavljanje veze među slovima i glasovima. Dijete proširuje svoj vokabular, uči se pravilnoj strukturi rečenica te razvija niz predčitačkih vještina. Važno je naglasiti da su sve funkcije međusobno ovisne te da se rijetko razvija jedna neovisno o drugima, odnosno one se ostvaruju paralelno i često kao uzročno-posljedična veza.

2.4. Vrste slikovnica

Danas postoje različite podjele slikovnica, no općeprihvaćena podjela je podjela autora Majhut i Zalar koji slikovnice dijele s obzirom na oblik, strukturu izlaganja, sadržaj, likovnu tehniku i sudjelovanje recipijenta [8].

2.4.1. Slikovnice po obliku

Slikovnice prema obliku uključuju leporello, pop-up, nepoderive slikovnice, slikovnice-igračke te multimedijske i elektroničke igračke.

Leporello slikovnice pojavljuju se početkom 20. stoljeća i namijenjene su najmlađima, a karakteriziraju ih spojene stranice u obliku harmonike bez uveza.



Slika 4. Primjer leporello slikovnice autora Magali Atiogbe

Kod pop-up slikovnica dvodimenzionalni oblicu se pretvaraju u trodimenzionalne prilikom okretanja slikovnice naglavačke ili čitatelji moraju određenom radnjom promijeniti izgled stranice, a time ih se potiče na aktivno čitanje.



Slika 5. Primjer pop-up slikovnice autorice Laure Sasaki

Nepoderive slikovnice su napravljene od tkanina ili plastike te su također namijenjene najmlađima budući da djeca imaju tendenciju dodirivanja stvari, bacanja i sl.

Slikovnica-igračka uz sebe ima dodatnu krpenu igračku koja djeci drži pozornost za vrijeme čitanja, a s kojom se oni mogu poistovjetiti.

Danas sve popularnije su multimedijske elektroničke slikovnice koje podrazumijevaju tekst, sliku, zvuk, animaciju i interaktivnost sa čitateljem.

2.4.2. Slikovnice prema strukturi izlaganja

Majhut i Zalar slikovnice prema strukturi dijele na narativne i tematske, prilikom čega su narativne slikovnice sve slikovnice koje zahtijevaju pripovjedača ili naratora da iznese više kraćih priča ili jednu priču koja se proteže kroz cijeli tekst; dok tematske slikovnice obrađuju pojedine teme iz svakodnevnog života djeteta kao što su obitelj, promet, životinje i sl. [8].

2.4.3. Slikovnice prema sadržaju

Podjela prema sadržaju obuhvaća čitavi niz tema od kojih su najzastupljenije životinje, igra, fantastika, svakodnevni život djeteta, ali i nove situacije i problemi s kojima se djeca susreću u svakodnevnom životu kao što je dolazak prinove u obitelj, rastava roditelja, seksualno

zlostavljanje i sl. U takvim je slikovnicama najčešće glavni lik dijete kako bi se čitatelji/gledatelji mogli s njime poistovjetiti.



Slika 6. Primjer tematskih slikovnica za djecu autorica Tatjane Gjurković i i Tee Knežević

2.4.4. Slikovnice s obzirom na likovnu tehniku koja se koristi

Kod izrade slikovnica mogu se upotrijebiti različite likovne tehnike, a s obzirom na iste slikovnice se dijele na fotografske, lutkarske, strip, interaktivne slikovnice te slikovnice stvarnih dječjih crteža i crteža umjetnika.

Fotografske slikovnice koriste različite fotografije koje su obrađene i prilagođene priči, a doprinose pojačanju dojma i emocije same priče.

Lutkarske slikovnice koriste fotografije lutaka u različitim situacijama koje prate priču, a strip-slikovnica je, kao što joj i ime govori, spoj stripa i slikovnice.

Interaktivne slikovnice zanimljive su kako najmlađima, tako i starijoj predškolskoj djeci jer se koriste zvučni i svjetlosni poticaji, boje i oblici koji mlađoj djeci olakšavaju čitanje i razumijevanje slikovnice, a starijoj djeci daje poticaj za donošenje odluka na temelju prijašnjih znanja i iskustava.

Slikovnice stvarnih dječjih crteža i crteža umjetnika su vrlo česti oblik slikovnice, a one su prožete crtežima djece ili ilustratora koji iznose priču.

2.4.5. Slikovnice prema sudjelovanju recipijenta

Ovisno o sudjelovanju recipijenata, razlikuju se slikovnice koje djeca mogu samostalno čitati te slikovnice kod kojih je potrebno aktivno sudjelovanje odrasle osobe.

2.5. Fizičke karakteristike slikovnica i elementi dizajna

Za izradu kvalitetne slikovnice potrebno je uskladiti i fizičke karakteristike slikovnice i elemente dizajna. Fizičke karakteristike slikovnica mogu navesti čitatelja da se dublje i jače poveže s pričom ili ga pak odbiti zbog svoje nespretnosti i neatraktivnog izgleda. Osnovni su elementi dizajna boja, linija, oblik i tekstura koji u prenesenom značenju predstavljaju gramatiku umjetnikovog jezika.

2.5.1. Veličina i format slikovnice

Kod odabira veličine slikovnice valja imati na umu dob djeteta kojoj je namijenjena kako bi je dijete moglo ugodno držati u rukama i okretati stranice. Najčešće su to malene, tanke knjige do 36 stranica [10] čiji format može biti stojeći ili vertikalni, ležeći ili horizontalni te kvadratni. Najčešće se koristi vertikalni format, međutim danas postoje slikovnice različitih oblika koji su najčešće usko vezani uz samu radnju. Doonan prema Sipe smatra kako se horizontalni format treba koristiti ako priča ima mnogo pejzažnih i panoramskih prizora s mnoštvo detalja, dok se vertikalni format treba koristiti ako priča prikazuje ljudske likove u krupnom mjerilu [11]. Također vodoravna orijentacija potiče čitatelja/gledatelja da uzme u obzir širu i objektivniju sliku, dok vertikalni oblik potiče razvoj empatije i poistovjećivanja s likovima te snažnije povezivanje s radnjom [11].

Poželjne su dimenzije 15x20 cm ili 20x20 cm i veće za stariju djecu te manje dimenzije 13,5x13,5 cm za mlađu djecu.

2.5.2. Korice

Bitan element u izradi jesu korice slikovnice na temelju koje čitatelj stvara prvi dojam o slikovnici te odlučuje hoće li je kupiti ili ne. Korice mogu biti tvrde ili meke, te mat ili sjajne. Rubovi ne smiju biti oštri, a za djecu predškolske dobi često se koriste plastificirane presvlake kako bi se prevenirale ozljede te oštećenja slikovnica. Danas se također koriste različiti materijali u izradi korica i samih slikovnica, od plastike, tkanine do kartona što također ovisi o dobi djeteta.

Važan je odabir boja i ilustracija kojima se može odati raspoloženje u slikovnici, radnja, likovi ili pak početak slikovnice te tako izbjeći „nepotrebno gubljenje“ vremena na uvod u priču. Također valja pripaziti na boju naslova koja mora biti u kontrastu s pozadinom radi lakšeg čitanja i uočavanja [11].

2.5.3. Papir

U doživljaju slikovnice važnu ulogu ima i izgled i vrsta papira pa se tako tiskaju na sjajnom ili mat papiru. Valja uzeti u obzir kako sjajni papir bojama daje blistavu jasnoću, ali istovremeno udaljava od fokusiranja na pojedine objekte zbog toga što svjetlost jednako svijetli kroz sve boje i stvara opći sjaj. Za razliku od toga, mat papir poziva na dodir i omogućava da se delikatnije boje uvjerljivije dočaraju. Kod odabira valja pripaziti na količinu podražaja koja se pruža čitatelju/gledatelju kako se ne bi postigao suprotan efekt.

Sipe smatra kako je za dobru slikovnicu bitan i kvalitetan uvez koji je od najvećeg značaja kod slikovnica gdje se ilustracije protežu na dvije ili preko cijele stranice [11].

2.5.4. Boja

Boja je osobina stvari koju percipiramo kada je oko izloženo izvoru prirodne ili umjetne svjetlosti čiji karakteristični spektar pobudi receptore na mrežnici oka. Boja je moćno oružje u oblikovanju priče, posebno emotivnog sadržaja. Tri su aspekta boje koja se prate, a to su ton, zasićenost i nijansa. Nijansa se odnosi na različite dijelove spektra određene boje, ton se odnosi na količinu tame ili svjetla u određenoj nijansi boje, a zasićenost se odnosi na intenzitet i čistoću boje.

Glavna svrha boje u slikovnici jest prikaz raspoloženja, opisivanje emocionalnih stanja likova, isticanje određenih objekata u ilustracijama i ukazivanje na određenu vezu između likova

i/ili predmeta. Boja može pobuditi različite emocije u ljudima, pa tako tople boje djeluju stimulirajuće i pobuđuju radost, uzbuđenje i potiču na aktivnost, dok hladne boje pobuđuju osjećaj nemira, melankolije i čežnje. Sipe smatra kako doživljaj boje ovisi i o kulturološkom nasljeđu, primjerice crna boja je opće prihvaćena boja žalovanja, no u zemljama dalekog istoka to je bijela.

Iako boja uvelike utječe na cjelokupni dojam slikovnice i mora se temeljiti na pripovijetki, većina je ilustratora bira intuitivno. Djeca nisu u stanju uočiti sve elemente forme slikovnice, no osjećaj za boju im je urođen pa su boje u dječjem svijetu od vitalne važnosti. Sklonost djece ka određenim bojama razlikuje se u odnosu na odrasle, ali se i mijenja ovisno o dobi djeteta. Djeca najčešće biraju igračke i slikovnice jarkih boja koje uključuju crvenu, žutu, zelenu i plavu boju. O važnosti boje govore istraživanja u kojima je dokazano da godinama kasnije odrasli ljudi ne pamte tekst unutar svojih prvih slikovnica, ali se jasno sjećaju boja te izgleda likova.

2.5.5. Linija

Kao i boje, linije također mogu utjecati na ugođaj i doživljaj slikovnice. Linije mogu biti tanka ili fina te debela ili definirajuća. Tanke se linije doživljavaju kao poletne i daju bestežinski izgled likovima, dok debele linije daju težinu ilustraciji. Linijama se dočaruje pokret, sjena ili kontura; a njihova glatkoća i tečnost mogu prikazati mir, spokoj; dok isprekidane i kratke linije mogu prikazati nemir te izazvati osjećaj straha ili tjeskobe.

2.5.6. Oblik

Oblici i njihov način pozicioniranja u ilustracijama također utječe na emocionalna stanja čitatelja, naime prema Sipe horizontalni oblici odaju osjećaj stabilnosti, mirnoće i harmonije; vertikalni pokret i uzbuđenje, a dijagonalno postavljeni likovi smatraju se najdinamičnijim jer pobuđuju osjećaj kretnje i napetosti. Zašiljeni oblici oštarih rubova uzrokuju osjećaj straha i nemira jer ih se povezuje s opasnim predmetima, dok obli i zakrivljeni odaju dojam sigurnosti i komfora [11]. Također položaj oblika na stranici igra veliku ulogu, tako da likovi smješteni u gornjoj polovici slike odaju osjećaj slobode i sreće; dok u donjoj polovici odaju dojam prizemljenosti i često više tuge. Oni smješteni u sredini stranice ukazuju na veliku važnost lika i trenutka. Također Moebius prema Sipe navodi kako likovi smješteni na lijevoj strani odaju osjećaj sigurnijeg i potencijalno ograničavajućeg prostora, dok likovi smješteni na desnoj stranici ukazuju na avanturu i rizik [11].

2.5.7. Tipografija

Tipografija je umjetnost i vještina spajanja i slaganja slova i znakova, a pri oblikovanju slikovnice jedan je od neizostavnih segmenta.

Kod odabira valja uzeti u obzir kako djeca imaju uže vidno polje od odraslih pa im je određena pisma teže čitati. Djeca više vole tople i prijateljski nastrojene fontove, jednostavnih slova i bez oštrih rubova. Prema istraživanjima djeci je lakše čitati pisma koja imaju veću x visinu te slova s dugim ascenderima i descenderima, kao što je primjerice font *Sassoon Primary* kojeg je 1980. godine dizajnirala Rosemary Sassoon. Za taj su font karakteristične bezserifne linije, zavrtak na baznoj liniji, alternativni slovni znakovi za G, I, J, f, k, q, &, 4 i 9 te duge ascendere i descendere [12]. Također postoje fontovi koji su izvorno oblikovani za djecu poput *Bembo Infant*, *Plantin Infant*, *Gill Infant* i *Fabula*.

Preporučena veličina fonta je između 14 i 24 tipografske točke, dok je preporučeni razmak između redova 4 do 6 tipografske točke.

3. Praktični dio

3.1. Oblikovanje priče/teksta

Slikovnice su namijenjene najmanjim čitateljima/gledateljima te ih se stoga neopravdano smatra štivom bez prave literarno-umjetničke vrijednosti, iako imaju mnogo toga za ponuditi. Bitno je naglasiti da je izrada kvalitetne slikovnice zahtjevan posao u koji su osim ilustratora i pisca, uključeni brojni drugi stručnjaci poput lektora, psihologa, odgajatelja.

Prije same ilustracije i dizajna slikovnice, potrebno je detaljno se upoznati sa pričom te izraditi osnovni koncept slikovnice, koji uključuje definiranje naslova, izradu sinopsisa i scenarija, opis likova, odabir ciljane publike te potencijalno plasiranje proizvoda na tržište. Ilustracije valja oživjeti bilo kretnjama lica i tijela ili njihovom kombinacijom, dok se emotivni sadržaj priča kombinacijom boja, linija, kompozicije i stila što može kod čitatelja pobuditi interes i daljnji angažman u praćenju radnje.

Priča o češljugaru Gogu nastala je većinskim dijelom u mojoj mašti, a nakon što je stavljena na papir, članovi obitelji su je pročitali te dali svoje prijedloge i sugestije. Nakon što je nastala konačna verzija priče, izrađene su ilustracije čiji sam autor, dok je u bojanju zadnjih ilustracija sudjelovala djevojčica Lara.

3.2. Cilj

Cilj rada je izraditi dječju slikovnicu i bojanke *Putovanje malog češljugara* namijenjenu djeci od 6 do 8 godina budući da u tom razdoblju djeca počinju učiti čitati i percipirati stvari na apstraktnoj razini. Za likove su odabrane životinje s ljudskim osobinama s kojima se djeca mogu poistovjetiti.

Slikovnica je zabavnog karaktera i osnovna je pouka priče da snove treba slijediti jer ništa nije nedostižno, ako to jako želiš i potrudiš se to ostvariti. Također se ističe vrijednost prijateljstva i zajedništva te se djeci nastoje predložiti ljepote svijeta i putovanja, ali također i ljubav prema životinjama i prirodi.

U radu će se obrazložiti sam postupak izrade slikovnice, tipografije te tehnike korištene u izradi ilustracija. Prema početnoj ideji, dio slikovnice trebao je ostati neobojen kako bi se djeci pružila mogućnost kreiranja vlastitih likova, ali i kako bi ih se potaklo na likovno stvaralaštvo; no

pružila se je prilika da u bojanju sudjeluje desetogodišnja djevojčica koja je navedene ilustracije i obojala.

3.3. Sinopsis

Naslov slikovnice je *Putovanje malog češljugara* i njezin je glavni protagonist češljugar Gogo. Sporedni likovi su češljugarica Tica, srna Stela, jež Borko, puž Mirko te zec Ratko koji su njegovi najbliži prijatelji, a osim njih pojavljuju se i roda Jocko te sokoli.

Veći dio priče odvija se u šumi gdje su njihove nastambe, dok se jedan dio odvija u zraku tijekom putovanja te u dalekom Marakešu u Maroku.

Radnja priče se vrti oko malenog češljugara koji živi u prelijepoj i netaknutoj šumi udaljenoj od ljudi. Međutim on sanja o toplim krajevima gdje je cijele godine izobilje hrane i sve vrvi od života i zbog toga se odlučuje na izazovno putovanje koje za tako malenu pticu može biti prepuno opasnosti i uzbuđenja.

3.4. Scenarij

Slikovnica započinje u jesen idiličnim prikazom šume gdje češljugar i njegova družina provode dane pjevajući i zabavljajući se. Međutim bliži se duga i hladna zima. Mladi je češljugar omiljen u cijeloj šumi zbog svog prekrasnog pjeva, a zimi kada se temperature spuštaju nisko, zbog hladnoće ne može pjevati pa dane provodi u svojoj nastambi. Slušajući priče starijeg prijatelja zeca, mladi češljugar počinje sanjariti o dalekim i toplim zemljama u kojima postoji izobilje svega te krene kovati plan za svoje putovanje.

U sredini šume nalazio se je stoljetni hrast na kojem se nalazila nastamba sokola koji su poznati po svojoj snazi i po dalekim preletima na jug i njih je češljugar zamolio za pomoć oko putovanja. Međutim, sokoli poznati po svojem lošem ponašanju, malenog su češljugara, smijući mu se i gledajući ga s visoka, krilima udarili i odbacili ga u obližnju močvaru.

U močvari češljugar upoznaje rodu koja je ondje tražila hranu, a koja se također bavila prijevozom stvari i ptica na jug. Roda se sažali nad češljugarem te ga povede na obale Maroka gdje je češljugar upoznao niz novih i drukčijih ptica i životinja. Međutim nalazi se u vrevi grada u kojem nema prijatelja te se počinje sa sjetom prisjećati svoje šumske družine.

Naposljetku, odluči se vratiti u svoj rodni kraj kako bi svoju avanturu podijelio s prijateljima te zajedno s njima doživio nove.

3.5. Metodologija istraživanja

Kako bi se uvjerljivo prikazao sadržaj slikovnice, potrebno je prikupiti vizualne bilješke koje služe kao referenca za stvaranje ilustracija.

U tu svrhu napravljena je vizualna knjižica u kojoj se nalaze fotografije svih životinja koje su korištene kao likovi, šuma, drvo hrasta, ulice Marakeša. Istražena je simbolika prikazanih životinja koje su na temelju toga uklopljene u priču. Prikazi likova nastojali su se prilagoditi dječjoj dobi te razini razumijevanja uz dodavanje zanimljivih detalja.



Slika 7. Grad Marakeš, Maroko

(izvor: <https://www.travelhk.com/en/travel--59.html>)



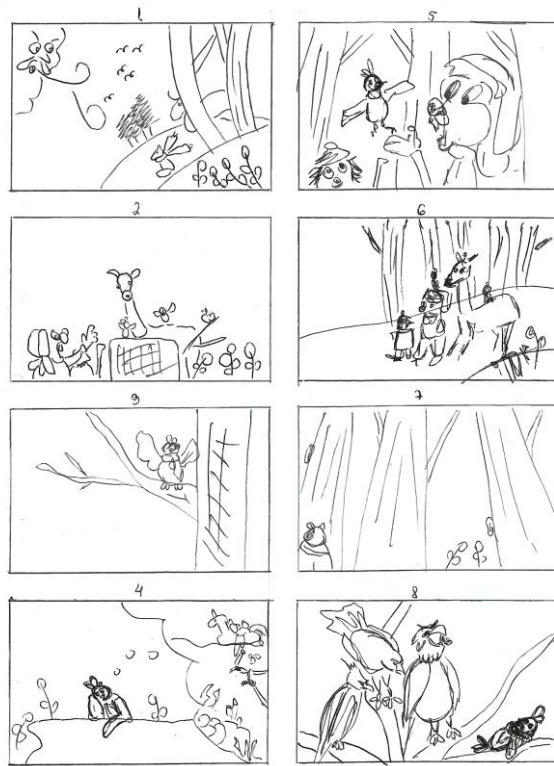
Slika 8. Ulice grada Marakeša, Maroko

(izvor: <https://www.rivieratravel.co.uk/blog/2019/09/23/marrakesh-morocco-holidays-travel-advice-best-time-to-visit/>)

3.6. Izrada storyboarda

Kako bi se lakše vizualizirala slikovnica, animacija, strip ili interaktivni medij, najprije se skicira skup malih sličica koje se nazivaju „storyboard“.

U skiciranju slikovnice *Putovanje malog češljugara* korištena je olovka te je skicirano 26 prizora u kojima se nastoji promišljati o kompoziciji svake scene, smještaju teksta unutar ilustracije te se nastoji izbjegavati ponavljanje rasporeda elemenata. Pojedine scene skicirane su u nekoliko skica koje se razlikuju ovisno o kompoziciji i samom prikazu likova.



Slika 9. Storyboard ilustracija 1 do 8



Slika 10. Storyboard ilustracija 8 do 16



Slika 11. Storyboard ilustracija 17 do 21

3.7. Dizajn likova

Stvaranje uvjerljivog lika važno je za uspjeh slikovnice i ono je vrlo osobni proces koji se razlikuje od umjetnika do umjetnika. Likovi moraju biti temeljeni na tekstu pripovijesti i generički prepoznatljivim obilježjima.

Češljugar, glavni protagonist ove priče, je omiljeni pjevač u šumi, prekrasnog i skladnog pjeva. Pustolovnog je i zabavnog duha te voli provoditi svoje vrijeme u igri s prijateljima. Ima bujnu maštu, sklon je sanjarenju, privlače ga daleki krajevi i voli istraživati svijet kojim je okružen. U ovoj slikovnici češljugar je odabran iz nekoliko razloga. Prvi od njih je što je malena ptica stanarica prepoznatljivog pjeva te ima upečatljivi izgled i boju perja; odnosno perje sadrži crvenu, žutu, crnu, bijelu te smeđu boju; a koje djecu privlače svojim skladom i intenzitetom. Drugi razlog je što češljugar u pojedinim kulturama simbolizira ljubav, komunikaciju, povezanost, obitelj, zdravlje i sklad te sreću i blagostanje.



Slika 12. Fotografija česljugara

(izvor: <https://www.wpr.org/european-goldfinches-makes-themselves-home-southeast-wisconsin>)



Slika 13. Ilustracija glavnog lika - česljugar Gogo

Zec je prikazan kao klasičan nestašan lik koji je uvijek na rubu zakona ili korak ispred odraslih. On je najproblematičniji i najzahtjevniji u svojoj družini, uvijek smišlja nove nestašluke i priče koje su vrlo često proizvod njegove mašte. Zec je plaha životinja koja rado bježi, oštrog uma i poznatog kukavičluka, ali je također i simbol introvertiranosti, stidljivosti te plodnosti i novog rađanja života.



Slika 14. Ilustracija sporednog lika - zec Ratko

Glavni negativni lik slikovnice su sokoli, a kao ptice grabljivice odabrani su zbog simbolike moći, uspjeha i pobjede. Oni prikazuju sve negativne osobine, dočarani su tamnim bojama, atmosfera ilustracije prikazuje istovremeno napetost i anksioznost.



Slika 15. Ilustracija glavnih negativaca - sokoli

Roda je prikazana kao klasičan dobri duh i mudri lik koji svoju životnu mudrost prenosi na mladog češljugara. Ona je vrlo često simbol promjene, putovanja ili preseljenja, ali i rađanja, bilo novog života ili ideje. Također se rode vrlo često povezuju s majčinskim osjećajima, pomaganjem, brigom i pažnjom te usmjerenosti na obiteljsku razinu odnosa. Radi svega navedenoga roda je odabrana kao lik koji prevozi češljugara na jug te odaje osjećaj topline i sigurnosti.



Slika 16. Ilustracija mudrog lika slikovnice - roda Jocko

3.8. Proces izrade

U izradi slikovnice mogu se koristiti crtačke te slikarske tehnike, prilikom čega tehnike crtanja uključuju korištenje olovke, bojica, pastelnih boja, krede, ugljena, tuša i flomastera, dok slikarske tehnike uključuju akvarel, tempere, gvaš i kolaž papir. Danas vrlo često korištena tehnika je i digitalna izrada uz pomoć različitih programa. Također se može koristiti različita kombinacija tehnika, što ovisi o preferencijama ilustratora te autora.

U ovoj je slikovnici korištena kombinacija crtačkih i likovnih tehnika, odnosno kombinacija olovke, bojica i flomastera na jednoj strani te akvarela na drugoj strani. Akvarelom se nastoji prenijeti osjećaj sjete, ali i mirnoće; dok se olovkom, bojicama i flomasterima nastoje naglasiti linije i oblici, a time i postići dinamika radnje. Kombinirane su različite kompozicije kako bi se izbjeglo ponavljanje, a postigla dinamika. Također se koriste i različiti rakursi, odnosno perspektive kao što je gornji rakurs u prikazu sokola i malenog češljugara čime se nastoji dočarati nemoć, strah i inferiornost češljugara u odnosu na sokole.

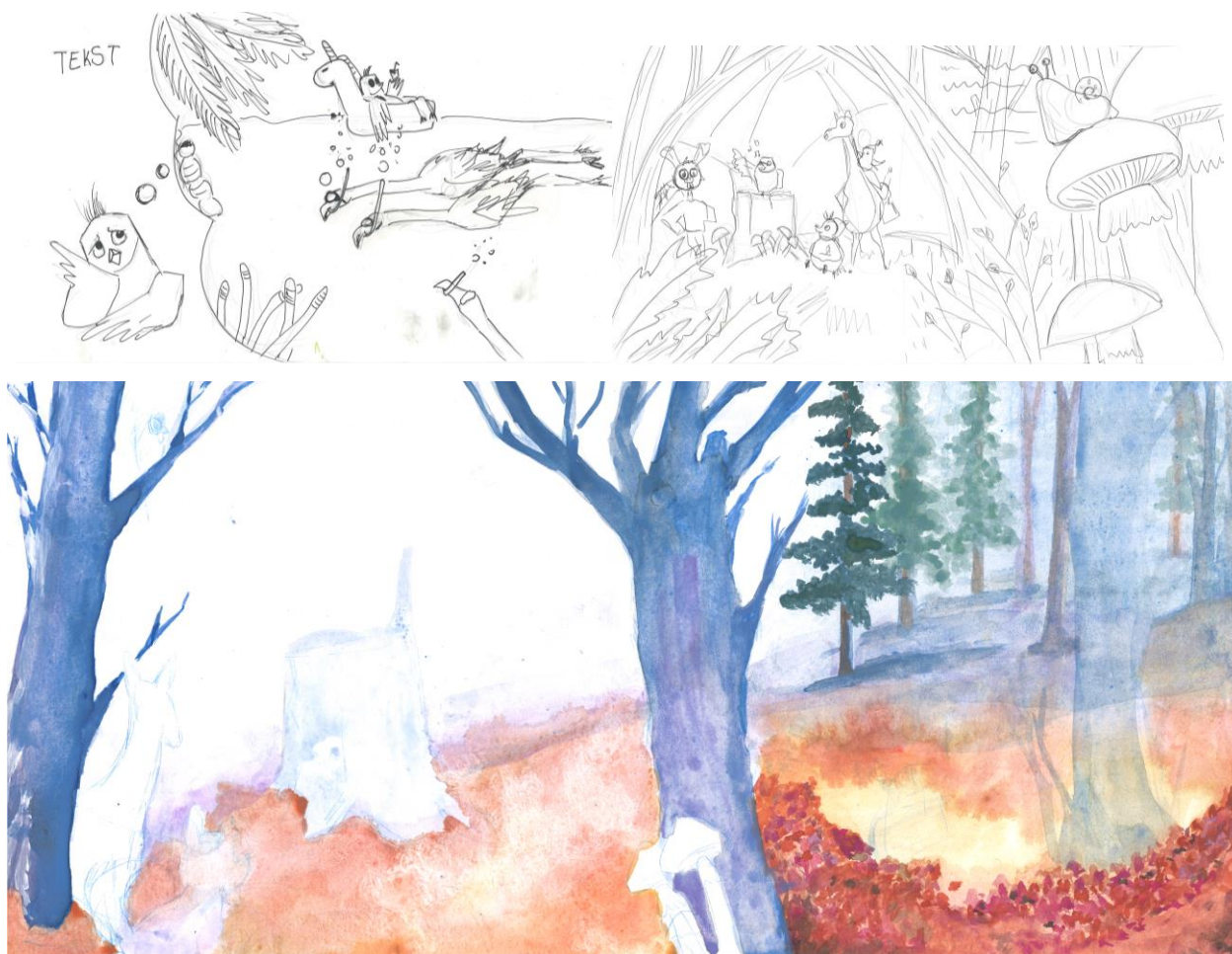
Izrađena je 21 ilustracija, a 3 ilustracije izrađene su u nekoliko verzija do svoga konačnog izgleda. Kada su ilustracije dobile svoj konačan izgled, skenirane su u visokoj rezoluciji te je

nastavljen rad na njima u računalnim programima objašnjenim u poglavlju o grafičkom oblikovanju.

Kod izrade ilustracija razmatran je i položaj teksta, budući da je dobar odnos između teksta i slike od vitalne je važnosti za slikovnicu, odnosno slika treba nadopunjavati tekst bez dupliciranja priče. U pojedinim slikovnicama tekst se uvijek nalazi na jednoj strani slikovnice, no smještajem tekst na različite dijelove stranica, dobiva se dinamika te se drži pažnja čitatelja.

Također je i položaj likova unutar stranica korišten kako bi se čitatelju-gledatelju sugerirali detalji na koje valja obratiti pozornost ili ga se pak usmjerilo prema daljnjoj radnji i emociji.

Slikovnica je dimenzija 20,2x19,7 cm, kockastog kako bi je djeca mogla lakše držati u rukama te čitati. Tiskana je na sjajnom papiru, a početna ideja bila je tiskati zadnje stranice na mat papiru te ostaviti ilustracije blago obojene ili neobojene. No sasvim slučajno je u bojanju sudjelovala i desetogodišnja Lara pa su obojene ilustracije uvrštene u konačan izgled slikovnice.



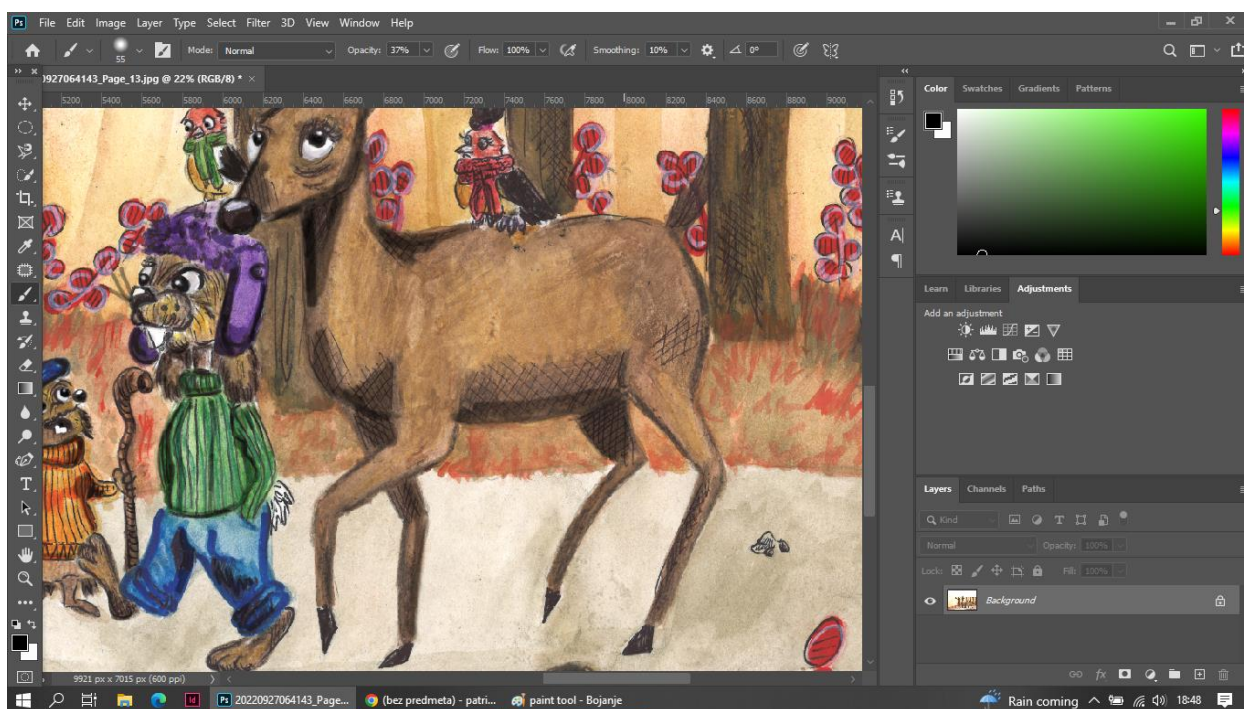
Slika 17. Prikaz procesa izrade ilustracija

3.9. Grafičko oblikovanje

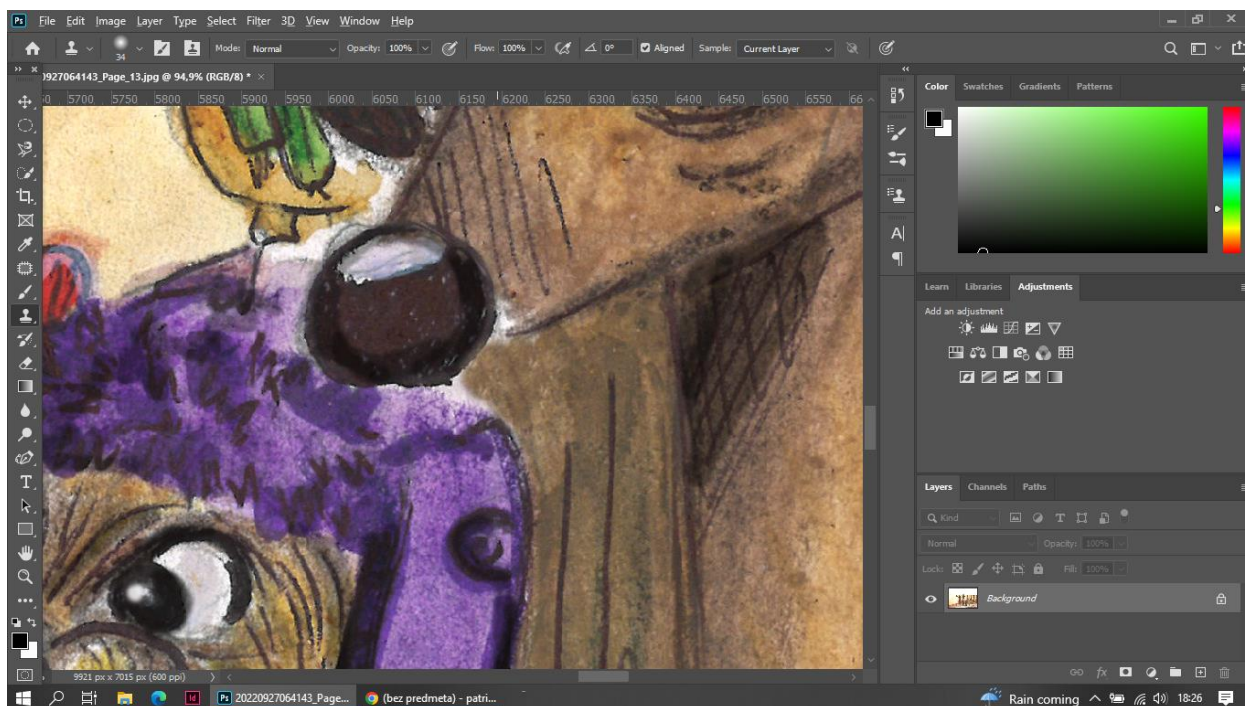
Grafičko oblikovanje slikovnice podrazumijeva tri faze grafičke proizvodnje, odnosno pripremu grafičkog proizvoda, tisak i doradu grafičkog proizvoda.

Prva faza, odnosno grafička priprema uključuje obradu ilustracija i teksta tijekom koje se oni grafički obrađuju, oblikuju i povezuju u cjelinu te izrađuje materijalna i virtualna forma proizvoda. Grafička priprema ovisi o grafičkom dizajneru koji mora sve elemente dobro uskladiti kako bi proizvod bio privlačan kupcima.

Prvi je korak u obradi slika bilo skeniranje ilustracija visokom rezolucijom kako bi one postale pogodne za grafičku obradu, budući da su u izradi ilustracija korištene tradicionalne likovne tehnike. U obradi slika korišten je *Adobe Photoshop* kojim su se ilustracije doradile, odnosno korišteni su alati *Clone Stamp* te *Patch Tool* kojima su se uklonile neželjene mrlje, točke i linije; zatim je korišten *Crop Tool* kojim su ilustracije rezane na željenu dimenziju. Alati poput *Elliptical Magnetic*, *Lasso* i *Polygon Tool* korišteni su kako bi se dio ilustracije označio te potom pomoću *Paint Tool* alata korigirala boja ili bi se *Clone Tool* alatom klonirao. Kod izrade korica korišten je *Magic Wand Tool* te *Object Selection Tool* kojima su likovi te pozadina prilagođeni potrebama naslovne strane.



Slika 18. Oblikovanje ilustracija u programu Adobe Photoshop



Slika 19. Oblikovanje ilustracija u programu Adobe Photoshop

Idući je korak obrada teksta, odnosno prijelom teksta kojim se slike i tekst povezuju u cjelinu, a u tu je svrhu korišten *Adobe InDesign* koji predstavlja vektorski program čija je glavna karakteristika izrada prijeloma više stranica odjednom. Odabrana je veličina stranica od 20,2x19,7 cm. Nakon što je odabran izgled stranica, umetnuti su osnovni elementi, ilustracije i tekst te se kreće s oblikovanjem tipografije. Odabran je font iz obitelji *Cormorant* i to *Infant Medium* koji je namijenjen djeci, a kojeg je dizajnirao Christian Thalmann nadahnut nasljeđem Garamonda. Karakteristike ovog fonta su serifi oštri poput britve, glatke obline te visoki ascenderi. Dolazi u 3 različita glavna stila, odnosno kao *Cormorant Roman*, *Italic* te *Upright*; prilikom čega *Cormorant Roman* posjeduje 4 varijante stila koje uključuju *Cormoran Garamond*, *Unicase*, *SC* te *Infant*. Kod *Infant* verzije stila slova *a*, *g*, *y* su zamijenjena nježnijim verzijama prilagođenim djeci. Svaki od navedenih stilova pojavljuje se u 5 debljina slovnih izreza i to *Light*, *Regular*, *Medium*, *Semibold* i *Bold*.

STYLES

Roman ABCQU abcdefgnosßtyz & 1234567890
Garamond ABCQU abcdefgnosßtyz & 1234567890
Upright ABCQU abcdefgnosßtyz & 1234567890
Infant ABCQU abcdefgnosßtyz & 1234567890
sc ABCQU ABCDEFGNOSßTYZ & 1234567890
Unicase ABCQU ABCDEFGNOSßTYZ & 1234567890

italic ABCQU abcdefgnosßtyz & 1234567890
Garamond Italic ABCQU abcdefgnosßtyz & 1234567890
Infant Italic ABCQU abcdefgnosßtyz & 1234567890

Slika 20. Varijante Cormorant Roman stila

WEIGHTS

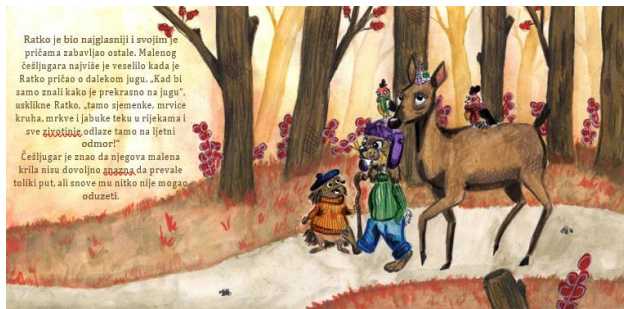
| | | |
|------------|--------------------|-------------|
| otherworld | <i>jubilantly</i> | yesteryear |
| tepidarium | <i>caterpillar</i> | linearities |
| spearheads | <i>deuterium</i> | mnemonic |
| journeyman | <i>fairground</i> | themselves |
| sportswear | <i>eyeopener</i> | coffeehouse |

Slika 21. Varijante debljine slovnih izreza

4. Prikaz slikovnice

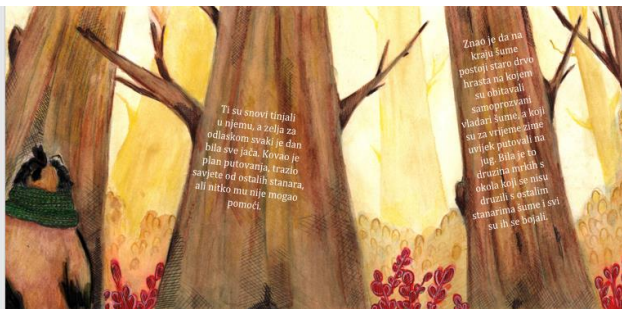
O ovom će se dijelu prikazati konačan izgled slikovnice koji je poslan u tisak.





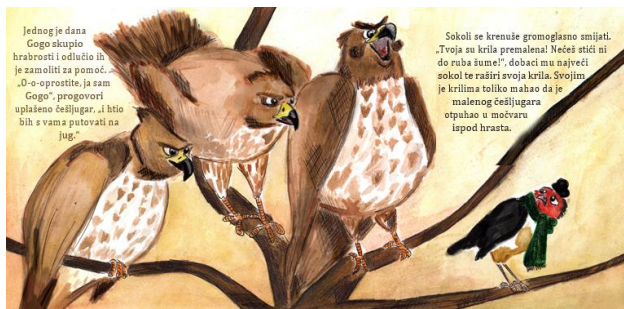
Ratko je bio najglasniji i svojim je pričama zabavljao ostale. Maleno Češljugar najviše je veselio kada je Ratko prišao o dalekom jugu. Kad bi samo znali kako je prekrasno na jugu, uslikane Ratko, "tamo sjemenke, mrvice kruha, mrkve i jabuke teku u rijekama i sve živuće odlaze tamo na ljetni odmor!"

Češljugar je znao da njegova malena krila nisu dovoljno gazana da prevala toliki put, ali snove mu nije mogao oduzeti.



Ti su snovi tinjali u njemu, a zloba za odlaskom svaki je dan bila sve jača. Kovao je plan putovanja, tražio savjete od ostalih stanovara, ali nitko mu nije mogao pomoći.

Znao je da na kraju šume postoji samo drvo hrasta na kojem su bitovali samoprovani vladari šume, koji su za vrijeme snova uvijek putovali na jug. Bila je to društva mladih s okolo koji se nisu družili s ostalim stanovarima šume i svi su ih se bojali.



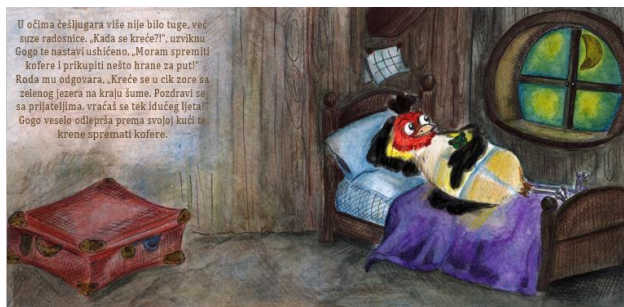
Jednog dana Gogo skupio hrabrosti i odlučio ih je zamoliti za pomoć. "O-o-oprostite, ja sam Gogo", progovori uplašeno Češljugar, "i htio bih s vama putovati na jug."

Sokoli se krenuše gromoglasno smijati. "Tvoja su krila premalena! Nećeš stići ni do naba šume!", dobaci mu najveći sokol te raširi svoja krila. Svojim je krilima toliko mahaao da je maleno Češljugar otpuhao u močvuru ispod hrasta.

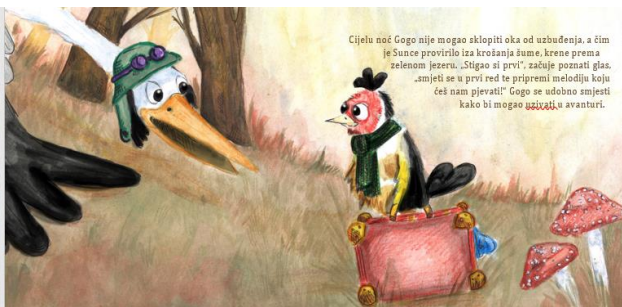


Susretu me prekrilo čiji dok je padao, a stazom se je na lijevu lopatu. Kad je uzpio otvoriti oči, ugleda nešto dugie i tanke noge. Bila je to roda ločka koji je u močvuri trazio hranu. "Što se je dogodilo, mladiću?", upita ga roda.

Maleni Češljugar kroz suze ispriča rodi svoju priču i snove. "Ooooo, pa i se nalaziš na pravom mjestu!", uslikne ločka. On se je bavio prijevozom ptica i drugih životinja na jug, a priča maleno Češljugara dirnula ga je u srcu. Te ga odluci povesti sa sobom na jug.



U očima Češljugara više nije bilo tuge, već suze radosti. "Kada se kreće?", uzviknu Gogo te nastavi ushićeno. "Moram spremiti koferu i prikupiti neku hranu za put!" Roda mu odgovara. "Kreće se u cik zore na zelenom jezeru na kraju šume. Pozdravi sa sa prijateljima, vraćaš se tek idućeg ljeta!" Gogo veselo odleprša prema svojoj kući te krene spremati koferu.



Cijelu noć Gogo nije mogao sklopiti oka od uzbuđenja, a čim je sunce provirilo iza krovanja šume, krene prema zelenom jezeru. "Stigao si prvi", začije poznati glas. "smjeti se u prvi red te pripremi melonje koju ćeš nam pjevati!" Gogo se udobno smjesti kako bi mogao užicati u avanturi.

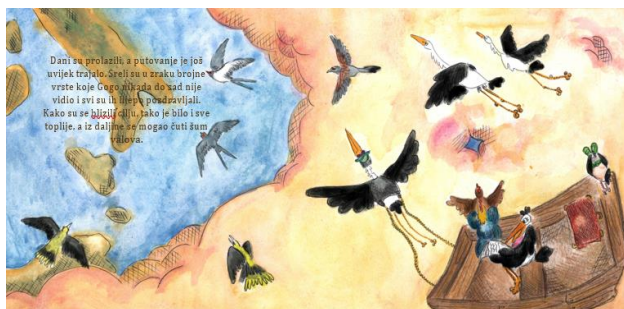


Sunce je već bilo visoko kada je Gogo otvorio oči. Od umora je zaspaao i prije nego li su krenuli. Protrija oči i htio izustiti. "Ja putujem na jug. Ovo nije san..."

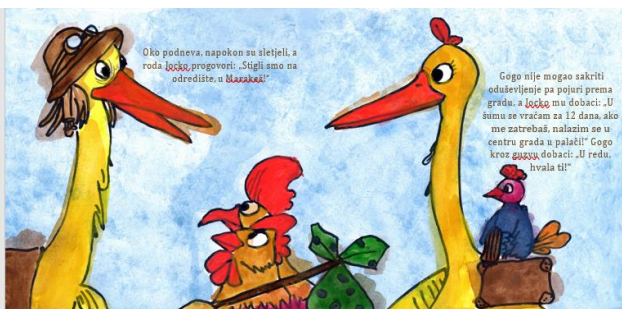
Uštipne se, okrene oko sebe i ponovno izustiti. ali sada puno glasnije. "Ja putujem na juguugi! Ja stvarno putujem na jug!" Ostali se putnici glasno nasmijahu, a Gogo započne svoju pjesmu koja ih je pratila ostatak puta.



U šumi je svanuo prvi dan bez maleno Češljugara. Osim što je hrane sve manje, nema ni pjesme ni igre. U zraku se osjeća neka tuga i sjeta za razliku od društva u zraku koji pred sobom imaju još dugačak put.



Dani su prolazili, a putovanje je još uvijek trajalo. Sreli su u zraku brojne vrste koje Gogo nikada do tad nije vidio i svi su ih gledali podivljaši. Kako su se bližili jugu, jako je bilo i sve toplije, a iz daljine se mogao čuti šum valova.

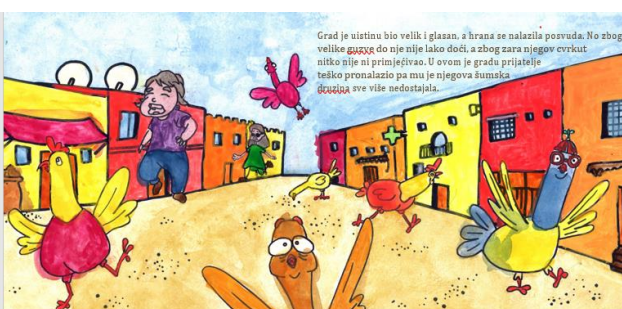


Oko podneva, napokon su sletjeli a roda ločka, progovori. "Stigli smo na odredište, u Masakaa!"

Gogo nije mogao sakriti oduševljenje pa pojuri prema gradu. a ločka mu dobači: "U šumu se vraćam za 10 dana, ako me zatrebaš, nalaziš se u centru grada u palači!" Gogo kroz suze dobaci: "U redu, hvala ti!"



"Dobro se krenulo! Očekivajući grad: zreo je roze ptice koje su malik ha rodu, a svi ih zovu šamingo se ptice sa velikim kljunom koje čuju pelikani, a koji su mu se činili prilično smijani i nezgrapni."



Grad je uistinu bio velik i glasan, a hrana se nalazila posvuda. No zbog velike gužve do nje nije lako doći, a zbog zara njegov cvrkut nitko nije ni primijetivao. U ovom je gradu prijatelje teško pronalazio pa mu je njegova šumska životinja sve više nedostajala.



Slika 22. Prikaz slikovnice Putovanje malog češljugara

5. Zaključak

Slikovnice su književna vrsta čiji se je izgled, funkcija i izrada tijekom godina mijenjala, no prisutne su pod različitim nazivima već stoljećima. Ono što je protokom vremena ipak ostalo nepromijenjeno jest ciljana publika, odnosno djeca. Djeca su najranjivija skupina društva i kao takva trebaju pomoć, brigu i ljubav odraslih kako bi ispunili sve svoje potencijale. Mnoštvo je istraživanja dokazalo kako čitanje u ranoj fazi razvoja pozitivno utječe na dječji govor, širinu vokabulara, razvoj mašte i apstraktnog mišljenja, socijalizaciju te emocionalni razvoj djeteta. Upravo se u tom ranom predčitačkom razdoblju djeci najčešće daju slikovnice koje su im najvažniji izvor literarnog i likovnog doživljaja.

Izrada kvalitetne slikovnice za djecu ogromna je odgovornost autora i ilustratora. Dvije komponente slikovnice, ilustracija i tekst, moraju vjerno pratiti i nadopunjavati jedna drugu. Slikovnica mora biti primjerena dobi, stupnju razvoja, interesima i potrebama djeteta te mora zadovoljiti različite funkcije slikovnice, prvenstveno zabavnu, govorno-jezičnu te odgojnu. Važno je pažljivo odabrati vrstu slikovnice, format, korice, papir te uskladiti likovne elemente.

Izrada ove slikovnice okupirala je moju maštu od samog začetka ideje. Nastojala sam likove prikazati prema njihovim karakterističnim obilježjima, a istovremeno dodati malo sebe. Priča je jednostavna i zabavna, a opet djeci otvara neke nove vidike. Sve sam svoje ideje prikazala kako sam ih zamislila, a istovremeno je barem jedno dijete pokazalo svoje viđenje likova i emocija u slikovnici. Smatram kako je to najveće bogatstvo ovog procesa.

6. Izjava o autorstvu

—
H I S T O R
U N I V E R S I T Y

Sveučilište
Sjever



S V E U Č I L I Š T E
S J E V E R
—

IZJAVA O AUTORSTVU I SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, PATRICIJA JEZL (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom SLIKOVNICA PUTOVANJE MALOG ČESUJGARA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Patricija Jezl
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, PATRICIJA JEZL (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom SLIKOVNICA PUTOVANJE MALOG ČESUJGARA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Patricija Jezl
(vlastoručni potpis)

7. Literatura

- [1] http://www.psychologytoday.com/files/u81/Stanovich__1986_.pdf, dostupno 27.06.2022.
- [2] https://www.ufri.uniri.hr/files/nastava/nastavni_materijali/Verdonik_Predavanja_za_web_SPKD.pdf, dostupno 27.06.2022.
- [3] D. Zalar, A. Balić Šimrak, S. Rupčić: Izlet u muzej na mala vrata: prema teoriji slikovnice = Trip to the museum through the "little door" : towards theory of the picturebook, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2014.
- [4] M. Crnković, D. Težak: Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955.g. Znanje, Zagreb, 2002.
- [5] Š. Batinić, B. Majhut: Počeci slikovnice u Hrvatskoj, u: Javor, R.(prir.), Kakva je knjiga slikovnica: zbornik (str. 23-39), Knjižnice grada Zagreba, Zagreb, 2000.
- [6] B. Majhut, Š. Batinić: Hrvatska slikovnica do 1945., Hrvatski školski muzej, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017.
- [7] A. Balić-Šimrak, S. Narančić Kovač: Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama Dijete, vrtić, obitelj : časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 2011/2012 (2011), 66; 10-12
- [8] B. Majhut, D. Zalar: Slikovnica (enciklopedijska natuknica), Leksiografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2012.
- [9] P. Čačko: Slikovnica, njezina definicija i funkcije u: Javor, R.(prir.), Kakva je knjiga slikovnica: zbornik (str. 12-16), Knjižnice grada Zagreba, Zagreb, 2000.
- [10] S. Narančić Kovač: Jedna priča i dva pripovjedača: pripovjedne perspektive u dvojneme diskursu suvremene slikovnice, Doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb, 2015.
- [11] https://www.readingrecovery.org/wp-content/uploads/2017/03/LTL_6.1-Sipe.pdf , dostupno: 13.08.2022.
- [12] T. Barac: Izrada ilustrirane slikovnice "Petra i pile", Završni rad, Grafički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016.

8. Popis slika

| | |
|---|----|
| Slika 1. Naslovna stranica slikovnice Osjetilni svijet u slikama | 3 |
| Slika 2. Isječci iz slikovnice Osjetilni svijet u slikama | 3 |
| Slika 3. Hrvatska glagoljska početnica iz 1527. godine | 4 |
| Slika 4. Primjer leporello slikovnice autora Magali Atiogbe | 8 |
| Slika 5. Primjer pop-up slikovnice autorice Laure Sasdi | 9 |
| Slika 6. Primjer tematskih slikovnica za djecu autorica Tatjane Gjurković i i Tee Knežević | 10 |
| Slika 7. Grad Marakeš, Maroko..... | 17 |
| Slika 8. Ulice grada Marakeša, Maroko | 18 |
| Slika 9. Storyboard ilustracija 1 do 8 | 19 |
| Slika 10. Storyboard ilustracija 8 do 16 | 19 |
| Slika 11. Storyboard ilustracija 17 do 21 | 20 |
| Slika 12. Fotografija češljugara | 21 |
| Slika 13. Ilustracija glavnog lika - češljugar Gogo | 21 |
| Slika 14. Ilustracija sporednog lika - zec Ratko | 22 |
| Slika 15. Ilustracija glavnih negativaca - sokoli..... | 22 |
| Slika 16. Ilustracija mudrog lika slikovnice - roda Jocko | 23 |
| Slika 17. Prikaz procesa izrade ilustracija | 24 |
| Slika 18. Oblikovanje ilustracija u programu Adobe Photoshop | 25 |
| Slika 19. Oblikovanje ilustracija u programu Adobe Photoshop | 26 |
| Slika 20. Varijante Cormorant Roman stila..... | 27 |
| Slika 21. Varijante debljine slovnih izreza | 27 |
| Slika 22. Prikaz slikovnice Putovanje malog češljugara | 30 |